

A SZÉLMALOMHARCOS VI. fejezet

INCONNU CSOPORT –

AZ ELLENSÉGES ELLENZÉK 1984 - 1989

Molnár Tamás életfilmje

A romantikus illegalitás éve 1984

Azon a télen, amikor véglegesen felköltözöm a fővárosba, Bokrossal napközben rézkarc nyomatokat sokszorosítunk azért, hogy legyen némi pénzünk kenyérre. Esténként antikommunista és rendszerellenes matricákat ragasztunk szerteszét a kihalt városban, közben segítünk nyomtatni, összerakni, szállítani és terjeszteni a különböző szamizdat kiadványokat. Ekkor rakjuk végre össze - egy eldugott magánlakásban -, a Beszélő lebukott 8. számának példányait. Ekkor adjuk ki Gyarmathy Katalin és Lévy Jenő segítségével az Inconnu csoport Retrospektív című képzőművészeti mappáját. Ekkor írom alá, a Kutyaszorítóban című könyve miatt elítélt Duray Miklós szabadon bocsátását követelő petíciót. Május elején Krassóval megbeszéljük, hogy mindenképpen tiltakozunk a Los Angeles-i olimpia gyalázatos bojkottja ellen. Bokrossal több száz szellemes és figyelemfelkeltő öntapadós matricát készítünk, melyekkel aztán éjszaka teleragozzatjuk a város postaládáit és a metró szerelvényeit. Az akció közben, június 4.-én többen lebuknak közülünk a Blahánál. Az én szagmintámat is kutyával követik, de elvesztik a fonalat. A bukás miatt, nem tudjuk megszervezni a bojkott elleni tiltakozó nagygyűlést. Budapesti tartózkodásom első hónapjaiban viszont sikeresen újjászervezzük az időközben szétforgácsolódott csoportunkat. A Szolnokon maradt társaink helyére hamarosan három új tagot találunk. Bokros, aki időközben elvégzi a kirakatrendező szakiskolát, megismeri Serfőző Magdit – későbbi feleségét-, aki remek rajztudásával, kreatív ötleteivel és kiváló francia nyelvtudásával nagyban elősegíti a csapat munkáját. Rajta kívül hozzánk csapódik még a Szentesről származó, fékezhetetlen Pálinkás Szűcs Robi, a SZETA és az ellenzék egyik fiatal pártfogoltja, és a megfontolt Philipp Tibi, aki Krassó Gyuri közeli ismerőse.

Mielőtt továbblépek, szólnom kell néhány szót Krassóról, akivel nagyon gyorsan, igen közeli jó barátságba keveredem. Gyurival, legelső alkalommal a Batthyány téren találkozom. Loboncos ősz haja, a kezében csüngő csíkos szatyor – melyben természetesen örökké szamizdatokat hurcol-, a kedves raccsolás, a meleg tekintet, a barátságos mosoly, mind-mind szerethető lényéhez tartozik. Krassó az ötvenes évek elején, korengedménnyel belép a kommunista pártba. Akkoriban Csepelen dolgozik esztergályosként. Innen a Csepel Művekből - eszes munkásgyerekként-, érettségi nélkül felveszik a közgazdasági egyetemre. Diplomáját és doktorátusát csak jóval később, börtönevei után 1977-ben szerzi meg. 1955-ben kirúgják a pártból, 1956 októberének forradalmi forrataga egyenesen a rádió ostromához repíti, ahol fegyverrel harcol az ÁVH ellen. A forradalom bukását követően sokáig bujkál, majd koratavasszal szervezni kezdi a MUK-ot. Már városszerte körözi az ÁVH - melynek hatására bedobja pisztolyát és írógépét a Dunába-, de így is majdnem halálra ítélik. Női bírónak köszönhetően, 1963-ban amnesztiával szabadul. 1982-ben megalakítja a Magyar Október Kiadót és illegális könyvkiadással és terjesztéssel foglalkozik. Többek között ő adja ki Orwell Állatfarmját, és Bill Lomax világhírű 56-os kötetét. Nyughatatlan, színes és vibráló egyénisége, valamint kőkemény rendszerellenes tevékenysége miatt, szinte folyamatos rendőri felügyelet alatt áll.

Első találkozásunk alkalmával azonnal felhív a lakására. Hatalmas rendetlenség, bevetetlen ágy, mosatlanhalmok és könyvhegyek. Imádja a cukrot, a nőket és a lóversenyt. A lehallgatások miatt általában suttogva beszél, mindenkit kávéval és teával kínál. Krassó imádni valóan bohém figura, „fogadóórán” sorban várakoznak rá a város őrültjei. Itt találkozom a postás Bogád Antival, de itt futok össze az egzaltált Forgács Péterrel is, akinek akkoriban adja ki Ezra Pound (amerikai fasiszta költő) Cantók című verseskötetét. Krassó igazi éjszakai bagoly, délig fekszik a nagymellű grafikuslánnyal, Háy Ágival az ágyban, majd piros alsógatyában fogadja híveit. Egyszerűen képtelenség követni, hogyan szervezi az ellenzéki könyvkiadást és terjesztést. A túlvilágról Orwell valószínűleg misztikusan hat rá, hiszen 1984 nyarán ismét házkutatást tartanak nála, majd decemberben szigorú rendőri felügyelet alá (REF) helyezik. Ebből az alkalomból Bokrossal bemegyek a helyi postára, ahol kiválasztunk egy szép rézkarc táviratot, amely a Parlament épületét ábrázolja. A következő rövid üzenetet küldjük Krassónak: - REF alá helyezésed alkalmából, szívből gratulálunk! Inconnu csoport. A postáskisasszony nem akarja felvenni a sürgőnyt, mert szerintre túlságosan „csúnya” a szövege. Harcolunk még a hivatalvezetővel, aztán mégis kézbesítik a gratulációt.

Itt kell megemlítenem másik példaképem, Rácz Sándor alakját is, akivel sokszor találkozom kicsinyke budai lakásában. Sanyi bácsi izsáki parasztfiúból lesz istenhívő és nyakas munkásember. 1956-ban a Beloianisz gyár munkástanácsának vezetője, majd a novemberi sztrájkok kezdetén a Nagy-Budapesti Munkástanácsok elnöke. Többször tárgyal Kádárral és az oroszokkal, majd december 16.-án a Parlamentben alattomosan letartóztatják. Életfogytiglani börtönre ítélik, átéli a halálsor gyötrelmeit, majd az 1963-as amnesztia révén szabadul. Krassó által ismerem meg, akkoriban már magánlakásokban illegális előadásokat tart a forradalomról. Elképesztő hatású szónok, őszinteségével és hitelességével teljesen lenyűgözi hallgatóit. Szinte állandóan rendőrségi megfigyelés alatt áll. Az üldözések hatására egyszer még az elmeorvosintézetbe is bevonul, sokat beszélgetek vele a diliház folyosóján és kertjében. Számomra mindvégig ő marad a forradalom megtörhetetlen munkásvezetője. Antikommunista elvei és magatartása miatt – akárcsak Pákh Tibor-, a Beszélő kör és Demszky nemigen kedveli.

Az Inconnu csoport második felállása már jelzi a politika felé történő erőteljes elmozdulást. Azon az 1984-es tavaszon a lakóhelyváltás időszakában, leginkább kapcsolatokat építünk a különböző ellenzéki személyek és csoportok irányába. Személyesen megismerem a Beszélő szerkesztőit, Demszky Gábort és Hodosán Rózát és az általuk szerkesztett Hírmondó munkatársait, Nagy Jenőt és a Demokrata köré csoportosuló radikálisabb másként gondolkodókat. Solt Ottíliát és Nagy Andrást a SZETA alapítóit, Horváth Mihályt a Rakpart klub vezetőjét, Rajk Lászlót a hírhedt építészt, Kenedi Jánost a „szabadegyetemek” főszervezőjét. Sokat találkozom Vargha Jánossal a Duna Kör mindenesével, Kiszely Károly teológussal a katonai szolgálatmegtagadók hangadóijával, és összefutok néha Csoóri Sándorral a népi írók egyik vezérével. 1984 kapcsán azonban még egy nevet meg kell említenem, akinek következetesen kemény antikommunizmusa követendő példa számomra. A republikánus Ronald Reagan ez év őszén választják meg az Egyesült Államok elnökének. Színrelépésével elkezdődik a hidegháborús végjáték, a szovjet birodalom összeroppanása. Kár lenne tagadni, akkoriban még hiszek az amerikai álomban, igazi reagenista vagyok!

A vidéki élet egyszerű igazsága után, igen nehezen szokom meg, hogy az un. demokratikus ellenzék legtöbb közismert tagja olyan jólszituált, városi, baloldali kötődésű, zsidó értelmiségi, aki leginkább nem megdönteni, hanem sokkal inkább megreformálni kívánja a jelenlegi

„emberarcú”-nak hazudott, „gulyás-kommunista” diktatúrát. Mivel engem soha nem érintett meg a baloldal eszmevilága, igen furcsa az egykori maoisták, trockisták, lukácsisták, az euro- és reform-kommunisták nyakatekert érveléseit hallgatnom. A börtönviselt Krassó, ha néha bedühödik rájuk, raccsolva csak ennyit sziszeg: - Pizkosz revizionisták! Csaknem hasonló módon taszít a népi írók harmadikutas, Aczéllal lepaktáló, álszent és megalkuvó gyávasága is. Itt talán Csengey és Csurka számomra a kivétel. Hamar kiismerem az ellenzéken belül meghúzódó törésvonalakat. A népiek nyíltan tárgyalnak a hatalom képviselőivel, az urbánusok pedig személyes kapcsolataik révén, leginkább titokban. A mi kis művész csoportunk értelemszerűen az antikommunista, „ellenséges ellenzék” radikálisabb tagjaihoz és csoportjaihoz húzódik. Mi vagyunk az aczéli „tilt, tűr, támogat” besorolásból, az egyértelműen tiltott és üldözött kategória. Az elitista Beszélő kör, a gátlástalan, pénz- és hataloméhes Demszky, vagy Gadó a cionista hangadó, jóval távolabb áll tőlem és tőlünk, mint az 56-os veteránok, a Demokrata szerkesztői, a Republikánus Kör radikálisabb tagjai vagy a plebejus irányú és érzelmű Égtájak között szerkesztői. Kádár János egy évvel később, nevezetes beszédében, találónan szintén három részre osztja az ellenzék: revizionistákra, nacionalistákra és a rendszer ellenségeire. Az Inconnu kezdettől fogva, nyilvánvalóan ez utóbbi besorolásba tartozik!

Kora tavasszal feleségem végre felköltözik hozzám. Első budapesti albérletünk Rajk László Lajos utcai panellakása. Miután nagy örömmel beköltözünk a hetedik emeleten lévő kétszobás üres lakásba, azonnal elhatározom, hogy Artéria Galéria néven létrehozom a csoport alternatív közösségi bázisát, egy lakásgalériát. Eközben egyre több repedés keletkezik a rendszeren, egyre-másra alakulnak az alternatív műhelyek. Szinte futva kerüljük meg naponta a várost, egymást érik a fontos események. FMK, Ráday klub, Bercsényi klub, Fészek klub, Írószövetség, Szkéné, Egyetemi Színpad, Kinizsi utca, Lajos utca, Liget galéria, Fekete Lyuk, Pecsá, szinte felsorolni is nehéz a dühöngő ellenkultúra helyszíneit. A nagy rohanás közben rengetek kiváló képzőművésszel is megismerkedünk, többek között Szemadám Gyurival, Swierkiewicz Robival, Koczog Andrissal, Lévy Jenővel, Tóth Gáborral, Perneczky Gézával, Prutkay Péterrel. Zrínyifalvi Gáborral, Vásárhelyi Antallal, majd később a szentendrei Vajda Lajos stúdió tagjaival. Ez év nyarán az Art Deco együttes mellett képviseljük magunkat a Pecsában, a Zörej című művészeti fesztiválon. Kedvenc alternatív zenekaraink az URH, a Kontroll, a Balaton, a VHK, a CPG és az Európa Kiadó.

Következő év tavaszára már minden készen áll a galéria kezdéséhez. Az Artéria Galéria egy éven keresztül üzemel, különösen az őszi nemzetközi Kulturális Fórum időszakában válik szélesebb körben ismertté, amikor 850 diplomata és számtalan újságíró érkezik hazánkba. (Ennek az évnek a nyarán jön létre egyébként a monori értelmiségi találkozó, amely minden látszat ellenére nem tudja feloldani a népiek és az urbánusok között feszülő vitákat.) Ebben az időszakban rendhagyó kiállítások keretében bemutatjuk többek között Rajk László építészeti terveit és vázlatait, Háy Ágnes varázslatos grafikáit, Vörös Zsigmond mélyszegénységről készült megrendítő szociofotóit, Bokros Hiperteorizmus című grafikai sorozatát, és az afganisztáni háborúról készült fotódokumentumok anyagait. Egyedül nálunk láthatók továbbá a recski munkatábor szörnyű dokumentumai, az Amnesty International plakátjai. Molnár Imre segítségével, a brutális kegyetlenséggel meggyilkolt lengyel Popielusko atyáról szervezünk emlékestet. Levetítjük Vajda Vasember című remekművét, lengyel művészplakátokat mutatunk be. Kortárs művészek munkáiból aukciót és gyűjtést szervezünk a SZETA-nak, szamizdat kiállítást és vásárt üzemeltetünk, filmbemutatókat és politikai esteket rendezünk. Az Inconnu két rendhagyó és szürreális kiállításon képviseli magát: - Kinyilatkoztatás (A. Bakunyin emlékére), és Tüdítő címmel. Ez utóbbi akció során csatlakozik hozzánk Kovács (Kopács) Miklós, régi színházi munkatársam. Összesen harmincegy sikeres kiállítást, előadást és találkozót szervezünk ebben a kis magánlakásban, ahol néha százan szoronganak a falak között. Egyre több a külföldi újságíró, az ismeretlen érdeklődő és „természetesen” a besúgó körülöttünk. A Kulturális Fórum idején nem mernek erőszakosan hozzánk nyúlni. mert sok a külföldi diplomata és tudósító, így elmaradnak a házkutatások. Bokrost mindenesetre rövid időre ismét behívják a távoli „Bugyi-bázisra” katonának. Néhány napig nálunk bujkál, majd feladja magát. A házunkat és a környéket éjjel-nappal rendőrök figyelik.

A galéria programjának egyik kiemelt eseménye az 1956-os forradalomról szóló ünnepi összejövétel. Tudomásom szerint ez az első nyilvánosan meghirdetett megemlékezés a megtorlásokat követően. Számos neves személyiség jön el a megható ünnepségre. Itt van Maléter özvegye, Halda Alíz, eljön Rácz Sándor munkásvezető és Mécs Imre halálraítélt. A visszaemlékezések során nagyhatású beszédet mond Rácz, majd felszólal mellette Krassó is. Közben a házat estére teljesen körbeveszik a rendőrök. A hírre Mécs Imre – aki akkoriban mérnökként dolgozik-, gyorsan elsiet kedvesével, Magyar Fruzsinnal, mert félti az állását. A többiek maradnak, bátran várják a házkutatást és igazoltatást. A razzia végül elmarad, ám közben éles vita bontakozik ki Maléter történelmi, politikai szerepéről és megítéléséről. Nyilvánvalóan sokunk számára kínos, hogy bizonyos alapvető kérdéseket illetően, még az

56-osok sem értenek mindenben egyet egymással. Másnap reggel egy nagy fekete kockakövet találok a bejárati ajtónk előtt, a lépcsőházunk össze van firkálva bennünket gyalázó feliratokkal. Éjszakánként ébren figyelek az ajtó mögül, hátha elkapatom a tettest. Egyszer majdnem sikerül, de hosszas üldözés után az ismeretlen elmenekül. Szintén másnap délelőtt kapom a tragikus hírt, Bódy Gábor sikeres öngyilkosságot, harakirit követett el. Teljesen letörten és értetlenül állok a döbbenetes eset előtt. Akkor még nem tudható csak sejthető a zseniális rendező nyomasztó ügynökmúltja.

A harcoló város 1986

1986 talán még zűrösebb év az előzőeknél. Nem véletlenül mondja Kádár egy zárt KB ülésen, hogy ismét 1956-os helyzet van Magyarországon. Előző év tavaszán meghal Csernyenkó az elaggott pártfőtitkár, akit váratlanul Gorbacsov követ a párt számárlétráján. A glasznosztj hatására, nálunk is egyre inkább kitüremkedik az a bizonyos elnyomott, szabad szellem a palackból. Az év elején Londonban, egy lakástűzben tragikus hirtelenséggel meghal Krassó emigrációban élő bátyja, a Lukács-tanítványként ismert Krassó Miklós. Gyuri a temetés kapcsán megkéri az útlevelét és miután váratlanul megkapja, kiutazik a temetésre. Nehéz szívvel búcsút veszünk egyik legjobb barátunktól. Utazását követően, elhagyatott lakását kalandos körülmények között kipakoljuk. Mentjük a sok értékes könyvet és dokumentumot, nehogy minden rendőrkézre kerüljön. Később megértjük Krassó döntését, amiért az ügy érdekében emigrációba vonul. Odakint hamarosan megalapítja a Magyar Október Tájékoztatószolgálatot – melynek sokat dolgozom-, és ellátja aktuális ellenzéki hírekkel a BBC és Szabad Európa magyar adásait. Február elején belekeveredem életem első nagyobb utcai balhéjába. Ott vagyok, amikor brutális kegyetlenséggel szétveri a rendőrség a Duna Kör bős-nagymarosi erőmű elleni békés sétáját. Egyre inkább tapintható lesz a rendszer görcsös félelme. Március idusára mindenki idegesen készülődik. A demokratikus ellenzék többségének ez ugyan egy megvetendő nacionalista ünnep – a maoista Demszky régebben még tüntetett is ellene-, de mi azért kinn vagyunk az utcákon a lelkesen hömpölygő tömeggel. A „Lánchídi csata” néven elhíresült eseményen, több száz békésen felvonuló diákot a hídon közrefognak és kegyetlenül elvernek az egyenruhás pribékek. Rengeteg embert bevisznek a fogdádba, sok diákot kirúgnak az iskolából. Hónapokig dühöng a kommunista terror. Csoportunk tagjai a híd két oldalán rekednek, a rakpartokon keresztül sikerül egérutat nyernünk az üldözőink elől, így megúsztuk az elzárást és a gumibotozást.

Az események egyre gyorsabban pörögnek. Május elsején kivonul a kivezényelt bamba tömeg. A pártvezetés hallgat, miközben a külföldi rádióadók már egyfolytában ontják a híreket a borzalmas csernobili tragédiáról. Már nem csak az urbánus ellenzékkel keménykedik a rendszer, hanem az írókat is egyre jobban püföli. Áll a bál az Írószövetségben és a JAK körül, Csurkát és Csoórit az írók bevásárlják az elnökségbe, a Tisztatáj folyóiratot ideiglenesen betiltják Nagy Gáspár 56-ra emlékező sorai miatt. Júliusban eltávozik Donáth Ferenc, akinek temetésén mintha kibékülne az ellenzék. Titkosrendőrök gyűűjében közös megemlékezést tart a sírnál Csoóri, Kis, Mécs és Dénes János. Akkoriban ismét újabb albérletbe költözünk. Festőművész ismerősünk Zrínyifalvi Gábor ösztöndíjjal hosszabb időre az Egyesült Államokba utazik, és óbudai házát ideadja megőrzésre. Nagyon örülünk a lehetőségnek, hiszen feleségemmel már várjuk első gyermekünket, Ádámot. Közeledik 1986 karácsonya, Teljesen megáll az élet, hatalmas hó mennyiség zúdul a lebénult városra. Alig van mit ennünk, nincs pénzünk még karácsonyfára sem telik, de boldogok vagyunk, mert itt van velünk újszülött kisfiunk. Délután van, korán szürkülik, amikor váratlanul becsenget az elázott postás. Meglepődünk, mert pénzes utalványt hoz címünkre. Érdeklődöm vajon ki küldte, mire egykedvűen felnéz füzetéből és így válaszol: - Kádár János küldött maguknak ötezer forintot. Mint később kiderült, a SZETA állt a váratlan adomány hátterében.

Ugorjunk vissza ismét az időben. Azon a nyáron Philipp Tibor, Münnich Ferenc utcai belvárosi lakásában van már a törzshelyünk, rendszeresen itt tervezgetjük a csoport jövőjét. Ezekben a hónapokban sokat segít nekünk Grawátsch Péter és Kapitány Éva is. Gőzerővel készülünk a forradalom, közelgő harminc éves évfordulójára. Szeretnénk rendhagyó módon ünnepelni. Kitaláljuk, hogy szervezzünk nemzetközi kiállítást az évforduló tiszteletére, A harcoló város / The Fighting City címmel, hiszen a politikai demonstrációk és beszédek mellől bántóan hiányzik a magyar forradalom képi, vizuális megjelenítése. Krassó hathatós segítségével a nemzetközi pályázat szövege - Timothy Garton-Ash, Danilo Kis, Susan Sontag és Konrád György védnöksége alatt-, 1986. augusztus 14.-én jelenik meg először a The New York Review of Books-ban, majd az Irodalmi Újságban és a Demokratában. A felhívás szövegét – melyet aláírt még Nagy Jenő és Szilágyi Sándor is-, előzőleg már két rádióban is ismertetik. A SZER június 25.-én, a BBC két nappal később részletesen beszámol az eseményről. Szeptemberben közepén már postai úton beérkeznek az első kiállítási anyagok, da azokat a rendőrség azonnal lefoglalja és elkobozza. Szeptember 26.-án, nyomozók jönnek értem és bevisznek a Tímár utcai kapitányság épületébe. Kihallgatásommal egy időben Bokrost is előállítják.

Állambiztonsági tisztek jelenlétében nyíltan megfenyegetnek, amennyiben megrendezzük a kiállítást, akkor azonnali hatállyal kitiltanak Budapest területéről. Hatalmas teher nehezedik rám, hiszen éppen akkoriban születik meg kisfiam Ádám, az újszülöttel nincs hová és kihez elmennünk. Rövid töprengés után mégis úgy döntök, hogy nem hátrálunk, mindenképpen megrendezzük a tárlatot. A nemzetközi rádiók beolvassák az ellenünk folyó hatósági eljárások miatti tiltakozásunkat. Kérjük a művészeket, hogy világszerte tiltakozzanak a magyar külképviseleteken, és alkotásaikat ne postai úton, hanem lehetőleg személyesen juttassák el hozzánk. Akinek eltűnik a műalkotása, az forduljon panasszal egyenesen a magyar kormányhoz. Nem adjuk fel a küzdelmet, de a sok váratlan akadály miatt, sajnos nem tudjuk időben megvalósítani a kiállítást. A nemzetközi művésztszadalmhoz szóló felhívásunkat október 8.-án ismerteti a The Independent angol napilap.

Október 23.-án, körülbelül félszázan Nagy Jenő római parti lakásán ünneplünk, ahol hamarosan házkutatás és igazoltatás zavarja meg a méltó megemlékezést. Jenőtől sok szamizdatot elvisznek, sajtórendészeti vétség miatt, jelentős pénzbüntetésre ítélik. December első hetében nemzetközi 56-os konferencia zajlik Eörsi István író lakásán, aki néhány nap múlva Aczél hozzájárulásával nyugatra – ha jól tudom, Rómába - távozik. Eörsi ideges, láthatóan nem akar semmiféle balhét, nem akarja kockáztatni az útlevelét. Pákh Tibor bácsit, az öreg harcos antikommunistát nem is engedik mikrofon közelébe. Az eseményre meghívójuk ellenére nem jön el Csurka és Csoóri, helyettük felszólal Lezsák és Für. A sok emlékező közül, számomra Rácz Sanyi bácsié a leghitelesebb visszaemlékezés. December 8.-án megérkezik Magyarországra Mark Palmer, a reagani adminisztráció által kinevezett új amerikai nagykövet. Érkezése előtti napon váratlanul értesítenek, hogy beiktatása előtt mindenképpen szeretne velem találkozni.

Délután háromkor az elegáns belvárosi Kárpáti étteremben találkozunk. Meglepődöm, mert mindössze négyen vagyunk: Nagy Jenő, én, a követség kulturális attaséja, a színes bőrű Richard Baltimor, és az új nagykövet. Beszélgetésünk tájékoztató jellegű, az országban

tapasztalható ellenzéki csoportok politikai elképzelései és tervei érdeklik leginkább a frissen kinevezett diplomatát, aki kifejezetten rosszarcú fickó. Reagannel ellentétben éppen úgy néz ki, mint az a vadnyugati gengszter, aki füstölgő fegyverrel a kezében, csizmájával belöki a kocsmáajtót. Beszélgetés közben többször is az elnökére gondolok, vajon miért küldte éppen ide ezt az embert, aki kampányának beszédírójaként szerzett ismertséget. Étkezésünket követően hamarosan búcsúzunk, a távolabbi asztalnál ülő öltönyös urak is mocorogni kezdenek. A magyarul jól beszélő Baltimor távozóban megkérdezi még, hogy miben tudna segíteni. Én pofátlanul sokszorosítógépet és videokamerát rendelek, amin meg sem lepődik. Néhány hónap múlva, egy tavaszi reggelen – akkor már Somogyi Győző grafikus Országház melletti műtermes lakásában lakunk-, betoppan hozzám Baltimor. Mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, személyesen elhozza számomra a megrendelt masinákat. – Krassó küldi! – közli mosolyogva.

(folytatjuk)